

Kunnskapsdepartementet
Barnehageavdelingen
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Tullingsgate 2
Postboks 277 Oslo Sentrum
NO-0103 Oslo, Norway

Tlf: +47 22 40 40 40
hovedkontor@tryggtrafikk.no
www.tryggtrafikk.no

Referanse:
12+0/16 – 321-080

Dato:
03.08.2018

Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver – hørings svar

Innledning

Trygg Trafikk er en landsdekkende medlemsorganisasjon som blant annet har et vedtektsfestet ansvar for at trafiksikkerhet er en naturlig del av den dannelsen og utdannelsen barn får i barnehage og skole. Vi har, sammen med Utdanningsdirektoratet, ansvar for flere tiltak rettet mot barnehage og skole, jf. *Nasjonal tiltaksplan for trafiksikkerhet på veg 2014-2017*.

Oppsummert om vår høringsuttalelse:

- Trygg Trafikk er godt tilfreds med at barnehagen gjennom arbeid med nærmiljø og samfunn skal bidra til at barna «*utforsker ulike landskap og blir kjent med institusjoner og steder i nærmiljøet og lærer å orientere seg og ferdes trygt*». Dette skaper bedre sammenheng med bestemmelsene i forskrift til miljørettet helsevern og tradisjoner de fleste barnehager har rundt aktiv bruk av nærmiljøet under trygge og sikre forhold. Det er også i tråd med føringer fra Regjeringen om at trafikkforståelse hos barn og unge er et særlig viktig forebyggende tiltak i trafiksikkerhetsarbeidet med bl.a. barnehage som en viktig fellesarena, jf. Meld. St. 40 (2015-2016) *Trafiksikkerhetsarbeidet – samordning og organisering*.
- I bestemmelser om miljørettet helsevern er barnehagens *nærmiljø* (og ikke kun det fysiske miljøet) definert som en del av barnehagens ansvar. Trygg Trafikk mener at dette bør komme tydeligere frem i rammeplanen også.
- I tråd med rammeplanforslaget og nasjonale føringer bør det lages støttemateriell for å sikre at trafiksikkerhet blir integrert på en naturlig måte i barnehagen. Trygg Trafikk har allerede flere relevante tilbud og bistår gjerne i utvikling av et temahefte.

Trygg Trafikks hørings svar er tre-delt:

Del 1 - kommentarer til tekst og innhold

Del 2 - faglig støtte og kompetansehevende tiltak

Del 3 - føringer fra regjeringen om tverrfaglig innsats i trafiksikkerhetsarbeidet

DEL 1 - KOMMENTARER TIL TEKST OG INNHOLD

Barnehagens verdigrunnlag

En god barndom og barnets beste må være i sentrum for all barnehagevirksomhet. Trygg Trafikk mener det er bra at livsmestring og helse blir løftet frem som verdigrunnlag. Trafikk er en del av hverdagen som vi alle må forholde oss til. Etter mange års bred og god innsats på området, har antall barn som forulykker i trafikken heldigvis gått ned, men trafikkulykker er fortsatt et av våre største helseproblemer. Barnehagen skal ha en helsefremmende og forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Trygg ferdsel må være en del av dette arbeidet. Samfunnets verdier og normer gjenspeiler også våre holdninger til trafiksikkerhet og miljø. Når vi ser på hvem som er mest utsatt for alvorlige trafikkulykker, er det dessverre store kjønnsforskjeller. Barnehagen skal være et trygt og samtidig utfordrende sted, noe som krever god tilrettelegging og oppfølging fra de ansatte.

Samarbeid mellom hjem og barnehage

I dette avsnittet bør også ordet *trygghet* brukes. Rammeplanen sier at foreldre skal få innflytelse på barnehagens arbeid med å skape et helhetlig omsorgs-, leke- og læringsmiljø. Trygg Trafikk forstår dette som at også helse, miljø og trafiksikkerhet er inkludert i formuleringen. Voksne er rollemodeller, og vaner etableres tidlig. Godt samarbeid rundt følgning, henting og rutiner for turer i barnehagetiden er viktig.

Barnehagens formål og innhold

Her bør barnehagens *nærmiljø* nevnes sammen med det fysiske miljøet. Nærmiljøet er nærmere omtalt under Barnehagens arbeidsmåter (s. 10), noe vi synes er bra. Det vil også være i samsvar med veileder til forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler (veileder IS-2072), som definerer barnehagens nærmeste omgivelser som en del av barnehagens ansvar:

- Forholdene i barnehagen omfattes også av barnehageloven fra 2005. *Det er viktig at barnehageeier, leder og tilsynsmyndighetene gjør seg kjent med begge regelverkene (vår utheving).*
- Formålet med forskriften er å sikre at barnas miljø i barnehagen ivaretas.
- *Med barnas miljø menes det fysiske og psykososiale miljøet både i innendørs arealer og på uteområder som ligger på barnehagens eiendom, i umiddelbar tilknytning til denne og andre områder som virksomheten drives på. Forskriften vil også gjelde når barna er på utflukter og turer. Formålsparagrafen understreker betydningen av at barna skal ha et helsefremmende miljø og ikke bare beskyttes mot risikoforhold» (vår utheving og understrekning).*

Barnehagens fagområder

Nærmiljø og samfunn

Trygg Trafikk vil særlig trekke frem og støtte formuleringen:

«Gjennom arbeid med nærmiljø og samfunn skal barnehagen bidra til at barna:

- *utforsker ulike landskap og blir kjent med institusjoner og steder i nærmiljøet og lærer å orientere seg og ferdes trygt.»*

(Et komma mellom «landskap» og «bli kjent» vil imidlertid lette lette setningen rent språklig)

Dette vil skape bedre sammenheng med bestemmelsene i forskrift til miljørettet helsevern og tradisjonene de fleste barnehager har rundt aktiv bruk av nærmiljøet under trygge og sikre forhold. At fagområdet inneholder dette målet, bidrar også til en naturlig overgang fra barnehage til skole, der det er et eget kompetansemål knyttet til grunnleggende trafikkforståelse. Gjennom fagområdet nærmiljø og samfunn blir trafikk et naturlig tema å jobbe med i barnehagen og knyttes opp mot foreldresamarbeidet. Det viktigste er at barna etablerer gode vaner. Det innebærer at de har grunnleggende forståelse for hva som er trygt og hva som er farlig i trafikken.

Trygg Trafikk støtter prinsippet om at fagområdene må sees i sammenheng. Gjennom mange års kursvirksomhet for barnehageansatte har vi blant annet pekt på følgende:

- Kommunikasjon, språk og tekst
Barn har behov for å snakke om alt de ser, hører og opplever i trafikken. Det er et godt utgangspunkt for å knytte trafikk til fagområdet kommunikasjon, språk og tekst.
- Kropp, bevegelse og helse
For at barn skal bli trygge trafikanter er det nødvendig at de utvikler god kroppsbeherskelse og lærer å bruke sansene sine i trafikken. Hvis gode vaner og holdninger i trafikken legges tidlig, vil det påvirke dem resten av livet.
- Kunst, kultur og kreativitet
Den beste læringen skjer ute i trafikken. Det er viktig å bruke flere metoder for at barna skal få bearbeide, forstå og se sammenhenger. Formingsaktiviteter, sang og drama er velegnet i arbeidet med å bearbeide opplevelser, blant annet fra trafikken.
- Natur, miljø og teknologi
Det er naturlig å knytte trafikkforståelse til endringer i årstidene. Trafikkbildet forandrer seg gjennom året, for eksempel blir gangfeltet dekket med snø. Teknologi kan blant annet knyttes til refleks, sykkel og lys-/lydregulering av gangfelt.
- Antall, rom og form
Turer i trafikken kan by på mange muligheter for å utvikle barns matematiske forståelse og kompetanse gjennom skilt, symboler, form og farge. Ved å ferdes i trafikken erfarer barna sammenhenger mellom informasjon og handling.
- Etikk, religion og filosofi
Etikk er tilstede i alt vi foretar oss, også når vi befinner oss i trafikken. Trafikken må forstås som et samspill mellom mange forskjellige deltakere. En god trafikanter tar selvstendige valg og gjør egne vurderinger i samspill med andre. En ansvarsfull trafikanter må kunne dele plassen med andre, hjelpe andre, vise hensyn, ta andres perspektiv, vente på tur, følge regler, beherske følelser og inngå kompromisser.

DEL 2 – FAGLIG STØTTE OG KOMPETANSEHEVENDE TILTAK

Mange barnehager jobber bra med trafikk og trafikksikkerhet, men variasjonene er store. Trygg Trafikk har i flere tiår utviklet og distribuert gratis læringsressurser, veiledere og foreldreinformasjon til barnehagene, og mange har tatt dette i bruk. Vi holder også kurs for barnehagelærerstudenter- og ansatte i hele landet. Våre to hovedsatsninger – Barnas trafikkklubb og *Trafikksikker barnehage* – er ment å gi barnehagene faglig støtte. Vi vil derfor benytte anledningen til å utdype dette noe.

Støttmateriell og kurs

Utdanningsdirektoratet har ansvar for flere tiltak i *Nasjonal tiltaksplan for trafikksikkerhet på veg 2014-2017*, blant annet skal de i inneværende periode lage støttmateriell til barnehagen i samarbeid med Trygg Trafikk. Arbeidet er ikke påbegynt i påvente av ny rammeplan.

Det er svært ønskelig at dette arbeidet igangsettes raskt og at man bestemmer om dette skal være et eget temahefte/støttmateriell eller inngå i øvrige tiltak for å støtte barnehagenes arbeid i et bredere folkehelseperspektiv. Trygg Trafikk holder en rekke kurs i hele landet og møter barnehageansatte og barnehagelærerstudenter regelmessig. Gjennom å utvikle nytt støttmateriell/temahefte vil organisasjonen kunne støtte og distribuere relevant fagstoff på området.

Barnas trafikkklubb

Barnas Trafikkklubb ble etablert av Trygg Trafikk i 1966. Etter 50 års drift er klubben relansert med et nytt og spennende univers. Nå er det barnehager som kan melde seg inn og dermed få hjelp til å få trafikk inn i årsplanen på en naturlig måte. Medlemskap er gratis, og klubben gir rammer for hvordan trafikksikkerhet kan integreres i årsplanen:

- seks oppdrag per årstid, tilpasset lokalt trafikkmiljø, i tillegg egne oppdrag for de eldste barna
- tips til foreldresamarbeid og foreldreskriv
- tips til trafikkeleker og aktiviteter
- forslag til rutiner på tur
- trafikkoppgaver på nett og digitale spill for barna
- fysiske produkter som brettspill, memory, bøker, refleksvester, plakater mm. (ikke gratis)
- facebookgruppe

Barnehagene som har meldt seg inn i klubben gir meget gode tilbakemeldinger. De sier at oppdragene er morsomme, varierte, enkle å bruke og passer inn i barnehagehverdagen. De setter også pris på at alt inngår i en helhetlig pedagogisk tenkning og at klubbmedlemskapet er gratis.

Trafikksikker barnehage

Trygg Trafikk har utviklet godkjenningsordningen *Trafikksikker kommune*, som inneholder kriterier for trafikksikkerhet, i tråd med gjeldende lover og regler. Å bli godkjent som *Trafikksikker kommune* er ingen garanti for at trafikkulykker ikke skjer, men et kvalitetsstempel for at kommunen driver systematisk og helhetlig trafikksikkerhetsarbeid i alle sektorer, herunder i barnehagene. Kommunen må bl.a. dokumentere:

Trafikksikkerhet i barnehagen generelt:

- Trafikksikkerhet nedfelles i barnehagens årsplan.
- Det stilles krav til busselskap og drosjer om belter og trafikksikker atferd ved kjøp av transporttjenester.
- Ansatte kjenner rutiner for håndtering av uforutsette faresituasjoner og hendelser på turer.
- Barnehagen har utarbeidet rutiner for sikkerhet på turer til fots, med bil eller buss.

Trafikkopplæring i barnehagen:

- Barna lærer enkle trafikkregler for fotgjengere.
- Barna lærer om sikring i bil, sykkelhjelmer og reflekser.

Samarbeid mellom barnehage og hjem:

- Rutiner for barnas sikkerhet ved parkeringsplass/port gjennomgås årlig med foreldre og ansatte.
- Foreldre oppfordres til å sikre barn på vei til og fra barnehagen.
- Trafikksikkerhet og trafikkopplæring er tema på foreldremøter.
- Foreldre involveres i barnehagens trafikksikkerhetsarbeid.

Godkjenningsordningen tas svært godt imot av kommunene. Samferdselssjefene i fylkeskommunene har anbefalt at alle landets kommuner bør godkjennes som *Trafikksikker kommune*, jf. *Meld. St. 40 (2015–2016) Trafikksikkerhetsarbeidet – samordning og organisering*.

DEL 3 - FØRINGER FRA REGJERINGEN OM TVERRFAGLIG INNSATS I TRAFIKKSikkerhetsarbeidet

Forslaget om at barnehagen gjennom arbeid med nærmiljø og samfunn skal bidra til at barn kan *orientere seg og ferdes trygt* legger et viktig grunnlag for tryggere barn på skoleveien. Trygg Trafikk viser til nasjonalt mål om at flere skal gå og sykle, både generelt og til/fra skolen, jf. gjeldende Nasjonal transportplan. Forslaget er også en god oppfølging av føringer fra Regjeringen, jf. *Meld. St. 40 (2015-2016) Trafikksikkerhetsarbeidet – samordning og organisering*. I meldingen bekreftes trafikksikkerhet som en selvsagt og integrert del av regjeringens politikk. Målet er bredere politisk forankring og styrket tverrsektoriell samordning. Det understrekes at samferdselsmyndighetene ikke rår over alle virkemidlene i trafikksikkerhetsarbeidet, og at nullvisjonen fordrer økt oppmerksomhet på trafikksikkerhet hos andre relevante myndigheter, herunder utdanningsmyndighetene. Bl.a heter det: «(...) *opplæring av barn og unge er et særlig viktig forebyggende tiltak i trafikksikkerhetsarbeidet gjennom å bidra til økt risikoforståelse og trafikksikker atferd*» og videre «(...) *barnehage og skole er viktige fellesarenaer for det enkelte barns læring og utvikling*» (kap. 4.4 s. 58).

Med vennlig hilsen
Trygg Trafikk

Jan Johansen
Direktør

Kristin Strømme
Opplæringsjef